

PHÁP LUẬT VỀ CHUYỂN GIỚI CỦA ANH QUỐC

TS. Lã Khánh Tùng
(*Khoa Luật ĐHQG Hà Nội*)

Trong bối cảnh Việt Nam đã công nhận quyền chuyển giới và chuẩn bị soạn thảo luật về lĩnh vực này, việc tìm hiểu kinh nghiệm quốc tế là rất cần thiết. Luật Công nhận Giới tính của Anh quốc, được Nghị viện nước này thông qua năm 2004, là một trong những đạo luật đầu tiên trên thế giới cho phép người chuyển giới thay đổi giới tính về mặt pháp lý. Dù đến nay nó không còn là đạo luật tiến bộ nhất, xét trên quy mô toàn cầu, nhưng một số nội dung của nó cũng cần được giới luật gia thế giới tham khảo.

1. Quyền của người LGBT và lịch sử pháp luật về chuyển giới tại Anh

Ngày nay, quyền của công dân Anh thuộc nhóm LGBT được bảo vệ gần như tốt nhất ở châu Âu và trên thế giới. Theo một khảo sát năm 2015 về quyền của các nhóm LGBTI, nước Anh có số điểm cao nhất châu Âu.¹ Cảnh đó, nước Anh có số nghị sỹ là người thuộc nhóm LGBTI cao nhất trên thế giới (27 người nhóm này trong cuộc bầu cử năm 2015).

Tuy nhiên, trong những thập niên trước đây quyền của những người chuyển giới chưa được nhận thức và bảo vệ đầy đủ. Trong vụ án *Corbett kiện Corbett*, được xét xử vào năm 1969 và bản án vào tháng 2/1970, một vụ ly hôn đã tạo ra tiền lệ liên quan đến địa vị của người chuyển giới (transsexual people) ở nước Anh. Vụ việc được xem xét khi Anh chưa công nhận sự đồng thuận hai bên là căn cứ đủ để cho ly hôn. Arthur Corbett, nguyên đơn, muốn ly hôn vợ là người mẫu April Ashley. Người vợ lại không muốn ly hôn và nại ra quy định trong Luật Hôn nhân 1965 để duy trì mối quan hệ. Căn cứ ly hôn mà người chồng đưa ra là Ashley là một người đàn ông, mặc dù đã có sự chuyển giới. Tòa án kết luận rằng cuộc kết hôn này là vô hiệu ngay từ đầu (void *ab initio*), quan hệ hôn nhân chỉ có thể giữa một người nam và một người nữ. Để đi đến kết luận, tòa án đã xem xét rất thận trọng các yếu tố y khoa về vấn đề chuyển giới. Tòa phán quyết rằng không thể thay đổi giới tính (sex) và chỉ có thể thay đổi tư cách pháp lý cho thích hợp với giới (gender) nào. Phán quyết này được sử dụng cho đến khi Luật Công nhận Giới tính 2004 được thông qua.

Năm 2002, Tòa án Nhân quyền châu Âu, trong vụ *Christine Goodwin kiện Anh quốc*, đưa ra kết luận rằng “chính quyền Anh đã phân biệt đối xử, vi phạm Điều 8 và 12 của Công ước Nhân quyền châu Âu”. Sau phán quyết này, chính quyền Anh đã đưa ra luật mới để tuân thủ Công ước. Dự luật được đưa ra Thượng viện vào cuối năm 2003, được Thượng viện và Hạ viện thông qua vào năm 2014

---

¹ Chỉ số Rainbow Europe Index 2015, khảo sát được tiến hành bởi ILGA-Europe (International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association - Europe region), theo "Scotland tops league for gay rights", the Guardian, 10/5/2015.